

Katona Mihály tanár úr emlékezetére
Karcag, 2024. május 21.

*„Mit málló köre nem bizol: / mintázd meg levegőből. / Van néha olyan pillanat / mely kilóg az időből,
mit kő nem óv, megőrzi ő, / bezárva kincses öklét, / jövője nincs és multja sincs, / ő maga az öröklét.
Mint fürdőző combját ha hal / súrolta s tovalibbent - / így néha megérezheted / önnön-magadban Istent:
fél-émlék a jelenben is, / és később, mint az álom. / S az öröklétet ízeled / még innen a halálon.”*

Tisztelt Gyászoló Család!

Tisztelt Végtisztességet Téví Egybegyűltek!

Azért kellett találkoznunk ezen a szomorú hangulatú tavaszvégi délutánon, hogy egy közel 92 esztendő felölelő életút zárásaként végső búcsút vegyünk Katona Mihály tanár úrtól. A feladat, a szolgálat egyfelől rendkívül megtisztelő, de önmagában is nagyon nehéz, részemről minden előzetes tapasztalás nélküli. Ugyanakkor ezekben a fájdalmas pillanatokban nemcsak a Karcagi Nagykun Református Gimnázium igazgatójaként állok Önök előtt, hanem teljes emberként is, akinek az élete egy-egy örök pillanat erejéig személyesen is találkozhatott Katona Mihály tanár úr életével. Másrészt a szakrális helyszínt a Karcagi Római Katolikus Templom nyújtja, de gondolataimat semmiképpen sem valamiféle igehirdetésnek szánom - hiszen e szolgálat elvégzésére jelen vannak a Teremtő Isten hivatalos szolgálói - ugyanakkor mégsem szólalhatok meg másképp, csak hívő emberként, aki azt szeretné, ha minden szó lélektől lélelig hatna, mégpedig az Úristen Szent Lelke segítségével.

Örök pillanat. Ez a címe Weöres Sándor imént idézett rövid versének, és valóban azt érezhetjük, hogy egy több évtizedes, emberi mércével szemlélve hosszúnak mondott földi életút a maga temérdek áldásával is visszatekintve pillanatoknak tűnik talán, ilyenkor érezve meg leginkább az isteni látásmód zoltárokban fellelhető igazságát, mely szerint *„ezer esztendő annyi előtted, mint a tegnapi nap (...), és mint egy őrnjársi idő éjjel.”*

Úgy hiszem, közülünk sokaknak voltak ahhoz hasonló el nem múló pillanatoknak tűnő találkozásai Katona Misi bácsival, mint amelyekről most én szeretnék szólni. Osztályfőnöke volt édesapámnak, tanárom volt a gimnáziumban, később vele és Sáríka nénivel is együtt taníthattunk a református általános iskolában, de találkozhattunk gyönyörű, verőfényes, felhőtlen nyári délutánokon is, hogy gyermekeink együtt játszhasanak az unokákkal, valamint a Szolnoki Szigligeti Színház egyik erkélypáholya is ugyanúgy él még tovább, ahogyan egykor beszéltünk róla. Mindössze néhány mozzanat az élet forgatagából, melyek mégsem veszítenek fényükből, melyeken még az elválás fájdalma sem tud tompítani semmit, mert igazak voltak, mert igaziak voltak, mert minden lélekből fakadt, mert örök, el nem múló pillanatként kaptuk őket ajándékba. E pillanatok egymás mellé rendezéséből pedig micsoda távlatok jelennek meg előttünk mégis: egy emberi élet évtizedeken, korszakokon átívelő múlhatatlan valósága.

Életének egyik legmeghatározóbb kapcsolata azonban a karcagi gimnáziumhoz köti. Katona Mihály tanár úr ugyanis 25 éves korától fogva, 1957. július 1-jétől kezdte meg pedagógiai szolgálatát a karcagi Gábor Áron Gimnáziumban, és ebből az évtizedek során lelki kötelékké vált közösségből soha többé, még nyugdíjazása után sem tudott, és persze nem is szándékozott kiszakadni. Szinte lehetetlen vállalkozásnak tűnik számba venni, hogy milyen történéseknek volt részese, hogy milyen feladatköröket látott el, és miféle szolgálatokat végzett az itt eltöltött idő alatt. Szaktanárként tanított matematikát és fizikát, sokaknak felejthetetlen, kedves osztályfőnöke volt, tevékenykedett igazgatóhelyetteseként, valamint igazgatóként is szolgált a szeretett iskoláját. Tanúja volt az egészségügyi szakképzés beindításának, és a Nagykun Diák Sportviadalok életre hívásának. Részt vett a felnőttképzés, a levelező tagozat szervezésében és működtetésében, az érettségi vizsgák szervezésében, valamint - amikor megnyílt a lehetőség a hitéleti nevelés újbóli hivatalos megjelenésére - a diakóniai osztály létrehozásában. Tanítványaira teljes emberként tekintett, személyiségüket komplex módon igyekezett fejleszteni, az általános műveltség és kultúra magas fokú átadására törekedett, melynek egyik kézzelfogható szép példája az Országjáró Diákok Köre mozgalom működtetése volt.

Meggyőződésem, hogy magát az embert, saját értékrendjét és személyiségét hosszabb távon nem lehet elválasztani az általa végzett munkától, az általa ellátott szolgálattól. Katona tanár úr jelleméhez hozzátartozott az intelligencia, az elegancia, a szakmaiság komoly színvonalon való képviselése, a jószándék, a segítőkészség, az emberség és az empátia, de a türelem, a derű és a humor is.

Régivágású úriember volt, aki megértést sugárzott, bizalmat ébresztett, aki értette a hallgatás és megszólalás dinamikáját, ismerte az udvariasság és a határozott megnyilvánulás mértékeit, aki nem a saját gondolataival akarta lehangolni hallgatóságát, hanem képes volt mások gondolathullámaikat is érzékelni, aki a régivágású úriemberek bölcsességével, megfontolt életlátásával, finom humorával, méltóságával és kortalanságával a munkaidő után is, vagy éppen nyugdíjba vonulása után is önmaga tudott maradni, merthogy az aktív szolgálati évek alatt is mindvégig önmaga volt.

Én ilyen embernek láttam Misi bácsit és úgy hiszem, hogy ezek a tulajdonságok tették őt széleskörben köztiszteletben álló személyiséggé. Abban is biztos vagyok, hogy mindez nagyban hozzájárult ahhoz, hogy kollégáival, egykori tanártársaival együtt sikerült a karcagi gimnáziumot egy kiváló közösséggé, nagyszerű eredményeket felmutató szakmai műhellyé formálni.

Az előzőekben Katona tanár úrnak a karcagi Gábor Áron Gimnáziumhoz fűződő különleges viszonyáról igyekeztem beszélni. Kissé talán merész vállalkozásnak tűnhet elhelyezni ezt az időszakot a gimnázium 1676 óta íródó történetében, én azonban mégis megpróbálom. Református őseink ugyanis 348 évvel ezelőtt iskolát alapítottak szeretett városunkban, amely 1906 és 1908 között a 8 osztályos képzés kiépítésével és az érettségiztetés jogának megszerzésével főgimnáziummá alakult. 1948 és 2009 között állami, utána újra egyházi fenntartás alatt működött, működik. Karcagi Nagykun Református Gimnáziumként ma is kiváló eredményeknek örülhetünk a versenyeztetés, az érettségi vizsgáztatás és a felsőfokú továbbtanulás tekintetében is. Ez azonban csak a külső megjelenés, csak a forma, mert maga a tartalom abban az isteni értékrendben van elrejtve, amely történelmi korok, nehézségek, világágések és válságok felett valami csodálatos módon ívelt át a karcagi gimnázium életén, az itt szolgálók lelkében megőrizve mindazt, ami igazán lényeges, ami továbbadásra méltó. Jelenlegi nevelőtestületünk meghatározóan nagyobb része ma is az itt érettségizett egykori diákokból áll, közülünk többen pontosan Katona Mihály tanár úrtól és kiváló tanártársaitól kapva azt a tudást és emberséget, amely segítségével a ma református gimnáziumát kívánjuk szolgálni. Az évszázadokon átívelő értékek kézzel fogható valóságáról pedig csak annyit szeretnék még mondani, hogy Katona Mihály tanár úr volt az, aki a Karcagi Református Főgimnázium 1900-as évek elejéről származó fém pecsétnyomóját megőrizte, majd néhány évvel ezelőtt átadta számomra, számunkra.

A gimnázium épületében a falakon található tablók több időszakból származnak, a református főgimnázium időszakától a Gábor Áronos tablókig át egészen az újraindult Karcagi Nagykun Református Gimnázium időszakáig. Az egykori diákok pedig méltán vitték szerte a világba az iskola jó hírét, többen közülük fontos hivatalt betöltve, valamint saját hivatásuk, vállalkozásuk felkészült, lelkiismeretes művelőiként. Ma is látható Sáríka nénié és a gyerekeknek, Misinek és Juditnak az érettségi tablója, Misi bácsi pedig természetesen alig-alig hiányzik valamelyikről. Mindez abban az iskolában, amely nemcsak munkahelye, de a családi fészek után a szó legnemesebb értelmében valóban második otthona volt, amire azt hiszem, életének utolsó pillanataiban is szeretettel gondolt.

Nekünk azonban, akik a vele együtt megélt örök pillanatokban az öröklétet ízlelhetjük még innen a halálon, most nem maradt más, csak az elköszönés fájdalma. Egykor sokat gondolkodtam azon, hogy ha ilyenkor, a búcsú pillanataiban szólunk valakihez, hogyan juthat el hozzá a szó, hallhatja-e még valamiképpen. A Filippi gyülekezethez írt levélben viszont arról olvashatunk, hogy Istennek a békessége, mely minden értelmet felülhalad, meg fogja őrizni szíveinket és gondolatainkat a Krisztus Jézusban. A titok tehát csak a mikéntben van, de biztosak lehetünk benne, hogy a szeretettel kimondott szavak és szív szerint megfogalmazódott gondolatok nem fognak a feledés homályába veszni.

Így ezzel a reménységgel, az elmúlt évtizedekért és az ajándékba kapott temérdek múlhatatlan pillanatért való hálaadással, a jövőbe vetett rendíthetetlen bizodalommal, valamint a gyászoló család iránti szeretetteljes együttérzéssel mondom ki:

Tisztelt Katona Mihály tanár úr! Kedves Misi Bácsi! Isten Veled, találkozunk!